Lieta Nr.6-80003915
SKA – 679/2015

L Ē M U M S

Rīgā 2015.gada 21.aprīlī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese R. Vīduša
tiesnese V.Kakste
tiesnese V.Krūmiņa

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2015.gada 2.februāra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ iesniedzis administratīvajā tiesā pieteikumu. Tajā norādīts turpmāk minētais.

Pieteicējs vērsies Gulbenes novada domē ar iesniegumu, jautājot, kad viņš saņems īpašumu /NI Nosaukums A/, kuru pieteicējs gaida jau 25 gadus. Pieteicējs minēto īpašumu mantojis, 1998.gadā sācis kārtot īpašuma robežas jautājumus, taču mantotā zeme pārdota citiem zemes lietotājiem, neprasot pieteicēja piekrišanu. 1998.gada 20.jūlijā noslēgts līgums Nr.12-232-8, kurš aizvien netiek pildīts. Pieteicējs samaksājis par zemesgabala reģistrāciju zemesgrāmatā, taču arī tas netiek pildīts. Pašvaldības atbildēs nav norādes, kur atrodas pieteicējam domātais īpašums, cik tas ir liels un kāds ir tā kadastra numurs.

Pieteikumā lūgts panākt, lai pieteicējs saņem savu īpašumu, kā arī mantisko zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[2] Administratīvās rajona tiesas tiesnesis ar 2015.gada 2.februāra lēmumu pieteikumu atteica pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 8.punktu. Lēmumā norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[2.1] No tiesas rīcībā esošajiem dokumentiem izriet šādi apstākļi.

1990.gada 17.septembrī pieteicējs kā testamentārais mantinieks pieprasījis nekustamā īpašuma /NI Nosaukums A/, Stradu pagastā, Gulbenes rajonā, zemi 16,6 hektāru platībā. Ar Stradu pagasta Tautas deputātu padomes 1991.gada 22.oktobra lēmumu pieteicējam piešķirta pastāvīgā lietošanā zeme 16 hektāru platībā.

1997.gadā Stradu pagasta zemes komisija, izskatot pieteicēja lūgumu piešķirt papildu četrus hektārus meža zemes un attiecīgi samazināt piešķirto platību pie īpašuma /NI Nosaukums A/, nolēma iemērīt mežu, nesamazinot lietošanā piešķirto zemes platību, taču platību, kas lielāka par 16,6 hektāriem, piešķirt īpašumā par samaksu.

1998.gada 20.jūlijā starp pieteicēju un Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļu noslēgts līgums Nr.12-232-8 par nekustamā īpašuma /NI Nosaukums A/ zemes robežu noteikšanu. 1998.gada 20.jūlijā sastādīts zemes robežu noteikšanas akts, bet 1998.gada 17.augustā izgatavots zemes robežu plāns, kurā zemes kopējā platība norādīta 20,3 hektāri.

Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļa ar 1998.gada 28.oktobra lēmumu Nr.591 atjaunoja pieteicējam īpašuma tiesības uz 16,64 hektāriem mantojamās zemes un piešķīra pieteicējam īpašumā par samaksu 3,66 hektārus zemes (kopējā platība 20,3 hektāri atbilstoši zemes robežu plānam). Pieteicējs šo lēmumu pārsūdzēja tiesā, prasot to atcelt daļā par izpērkamo zemi. Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 1999.gada 15.decembra spriedumu civillietā Nr.C-251/3 pieteicēja prasība noraidīta.

Stradu pagasta padome 2003.gada 13.augustā pieņēma lēmumu, ar kuru piekrita pieteicēja atteikumam no 3,66 hektāriem izpērkamās zemes un ieskaitīja šo zemi valsts rezerves zemju fondā, saglabājot pieteicējam lietošanas tiesības uz 16,64 hektāriem nekustamā īpašuma /NI Nosaukums A/ zemes. Attiecīgi 2003.gada 20.augustā anulēts nekustamā īpašuma /NI Nosaukums A/ 1998.gada 17.augusta zemes robežu plāns.

Ar Stradu pagasta padomes 2007.gada 24.janvāra lēmumu nolemts precizēt pieteicējam lietošanā piešķirto zemes gabalu robežas un platības. Visu zemes vienību kopplatība noteikta 16,64 hektāri.

Ar Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 15.marta spriedumu noraidīta pieteicēja prasība par Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļas 1998.gada 28.oktobra lēmuma atzīšanu par spēkā esošu, pienākuma uzlikšanu iestādei izpildīt minēto lēmumu un 1998.gada 20.jūlija līgumu par zemes robežu noteikšanas darbu veikšanu 20,3 hektāriem zemes saskaņā ar 1998.gada 28.oktobra lēmumu.

[2.2] No minētā izriet, ka tieši uz paša pieteicēja pieprasījuma pamata ar Stradu pagasta padomes 2003.gada 13.augusta un 2007.gada 24.janvāra lēmumu mainīts zemes lietojuma apjoms un robežas. Tādēļ pieteicējam nav tiesību nostiprināt īpašuma tiesības zemesgrāmatā uz sākotnējo lēmumu pamata. 1998.gada 20.jūlija līgums par zemes robežu noteikšanu noslēgts starp pieteicēju un Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļu. Ar tiesas spriedumu civillietā atzīts, ka minētais līgums ir pienācīgi un savlaicīgi izpildīts un ka laikā no 1999.gada 15.decembra, kad stājās spēkā Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedums pieteicēja prasībā pret Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļu un Stradu pagasta padomi, pieteicējam bija tiesības saņemt nepieciešamos dokumentus un līdz 2003.gada 13.augustam reģistrēt īpašuma tiesības zemesgrāmatā.

Tādējādi pieteicējam šobrīd nav subjektīvo tiesību prasīt, lai Gulbenes novada dome izpildītu Stradu pagasta Tautas deputātu padomes 1991.gada 22.oktobra lēmumu un veiktu pieteicējam lietošanā piešķirtā īpašuma uzmērīšanu un ierakstīšanu zemesgrāmatā.

[2.3] Ievērojot likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 4.pantu, lai pieteicējs varētu nostiprināt īpašuma tiesības uz mantojamo zemi 16,64 hektāru platībā, viņam jāvēršas pie mērnieka un jāpasūta zemes kadastrālā uzmērīšana, kuras ietvaros savukārt tiks sagatavots jauns zemes robežu plāns, ievērojot Stradu pagasta padomes 2003.gada 13.augusta un 2007.gada 24.janvāra lēmumus. Pēc zemes vienības kadastrālās uzmērīšanas un uzmērīšanas lietas iesniegšanas Valsts zemes dienesta reģionālajā nodaļā šī lieta tiks izvērtēta un tiks veikta datu aktualizācija Kadastra informācijas sistēmā. Tikai pēc tam pieteicējs varēs veikt pārējās darbības īpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatā.

[2.4] Tā kā tiek atteikts pieņemt pieteikumu par pamatprasījumu, nav pieļaujams arī prasījums par kaitējuma atlīdzināšanu.

[3] Pieteicējs par tiesneša lēmumu iesniedzis blakus sūdzību, lūdzot panākt, lai pieteicējs atgūst savu mantojumu. Blakus sūdzībā norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

Pieteikums ir par to, ka Gulbenes novada pašvaldība un Stradu pagasta pašvaldība vairāk nekā 25 gadus neatdod pieteicējam mantoto īpašumu /NI Nosaukums A/ – māju un zemi 16,64 hektāru platībā un izpērkamo zemi 3,66 hektāru platībā. Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļa, pieņemot 1998.gada 28.oktobra lēmumu, ignorēja Stradu pagasta Tautas deputātu padomes 1991.gada 22.oktobra lēmumu. Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļas priekšniece pieņēma lēmumu par zemes pārdošanu draugiem, neprasot īpašnieku rakstisku piekrišanu. Tiesneša lēmums pieņemts, vadoties no nepatiesām ziņām. Tiesu iestādes pieteicēja prasību noraida, Valsts zemes dienests nepilda tiesas spriedumu, bet Gulbenes novada dome un Stradu pagasta pašvaldība atsakās sniegt atbildes uz pieteicēja iesniegumiem.

Motīvu daļa

[4] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 186.panta otrās daļas 5.punktu pieteikumā ir jānorāda prasījums.

Administratīvā procesa likuma 184.pantā uzskaitīti iespējamie pieteikuma priekšmeti. Saskaņā ar panta pirmo daļu pieteikumu var iesniegt par:

1) administratīvā akta izdošanu, atcelšanu (atcelšanu pilnībā vai daļā, arī grozīšanu), spēkā esamību (atzīšanu par spēkā neesošu, atzīšanu par spēku zaudējušu, arī administratīvā akta atzīšanu par spēkā esošu) vai atzīšanu par prettiesisku;

2) iestādes faktisko rīcību;

3) no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanu, nepastāvēšanu vai to saturu, ja attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams realizēt ar šā panta 1. un 2.punktā minēto pieteikumu;

4) publisko tiesību līguma atbilstību tiesību normām, tā spēkā esamību, noslēgšanu vai izpildes pareizību.

Saskaņā ar minētā panta otro daļu pieteikumu var iesniegt arī par administratīvā akta izdošanas procesā pieļauta procesuālā pārkāpuma konstatēšanu, ja tas radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu.

[5] No minētajām tiesību normām izriet, ka pieteikuma priekšmetam jābūt saistītam ar konkrētu administratīvo aktu, konkrētu faktisko rīcību, konkrētām publiski tiesiskajām attiecībām vai konkrētu publisko tiesību līgumu (*sk. Augstākās tiesas 2008.gada 8.janvāra lēmuma lietā Nr.SKA-92/2008 11.punktu*).

No pieteicēja pieteikuma šāda konkrētība neizriet. Pieteicējs izteicis lūgumu tiesai panākt, lai pieteicējs saņem savu mantoto īpašumu, taču nesaista šo lūgumu ar kādu konkrētu iestādes lēmumu.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 103.panta otro daļu tiesa administratīvajā procesā, pildot savus pienākumus, pati objektīvi noskaidro lietas apstākļus un dod tiem juridisku vērtējumu. Atbilstoši šai tiesību normai gadījumā, kad pieteicēja prasījums nav pietiekoši skaidrs, tiesa pati var interpretēt to tā, kā saprātīgs pieteicējs to būtu formulējis. Pieteicēja prasījuma saprātīga interpretācija nedrīkst nonākt pretrunā ar pieteicēja tieši un nepārprotami paustu gribu (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2007.gada 12.decembra lēmumu lietā Nr.SKA-710/2007*).

[7] No tiesā saņemtajiem dokumentiem redzams, ka pieteicējs ir uzsācis īpašuma tiesību atjaunošanas un zemes iegūšanas īpašumā par samaksu procesu Valsts zemes dienestā. Šī procesa ietvaros ir veikta pieteicējam iepriekš pastāvīgā lietošanā nodotās zemes uzmērīšana un robežu akta sastādīšana, pieņemts lēmums par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi 16,64 hektāru platībā un zemes 3,66 hektāru platībā piešķiršanu īpašumā par samaksu (1998.gads). Vēlāk norisinājusies tiesvedība vispārējās jurisdikcijas tiesā, jo pieteicējs iebildis pret lēmumu piešķirt zemi 3,66 hektāru platībā īpašumā par samaksu (1999.gads). Pēc tam pašvaldība nolēmusi akceptēt pieteicēja atteikšanos no zemes 3,66 hektāru platībā un iekļāvusi šo zemes vienību valsts rezerves zemju fondā (2003.gads); šī zeme atsavināta citai personai.

Tā kā zemes platība, kuru sākotnēji nolemts nodot pieteicējam īpašumā par samaksu, vēlāk ieskaitīta valsts rezerves zemju fondā un tādējādi ir mainījusies pieteicējam piešķirtās zemes kopējā platība, ir anulēts arī zemes robežu plāns, saskaņā ar kuru pieteicējam 1998.gadā atjaunotas īpašuma tiesības uz īpašuma /NI Nosaukums A/ zemi.

2010. un 2011.gadā risinājusies tiesvedība civillietā, kuras ietvaros pieteicējs prasījis atzīt par *spēkā esošu* Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļas 1998.gada 28.oktobra lēmumu un uzlikt pienākumu iestādei izpildīt līgumu par zemes robežu noteikšanas darbu veikšanu. Pieteicēja prasība noraidīta.

Pieteicējs vairākkārt vērsies Valsts zemes dienestā ar iesniegumiem par to, ka iestādei jāpieņem Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 1999.gada 15.decembra spriedumam, ar kuru atzīts par tiesisku Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļas 1998.gada 28.oktobra lēmums, atbilstošs lēmums. Uz šiem iesniegumiem pieteicējam sniegtas atbildes, norādot, ka Valsts zemes dienesta 1998.gada 28.oktobra lēmums ir zaudējis spēku sakarā ar faktisko un tiesisko apstākļu maiņu (pieņemts Stradu pagasta padomes 2003.gada 13.augusta lēmums). Pieteicējam izskaidrots, ka īpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatā pieteicējam jāpasūta jauna zemes robežu plāna izgatavošana, ņemot vērā Stradu pagasta padomes 2003.gada 13.augusta lēmumu. Pēc robežu plāna iesniegšanas Valsts zemes dienestā būs iespējama datu aktualizācija Kadastra informācijas sistēmā, un pēc tam pieteicējs varēs veikt pārējās atlikušās darbības īpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatā.

[8] Pieteicējs aplūkotā procesa gaitā paudis savstarpēji pretrunīgus iebildumus pret pieņemtajiem lēmumiem. Proti, vienubrīd pieteicējs iebildis pret Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļas 1998.gada 28.oktobra lēmumu, ar kuru nolemts atjaunot īpašuma tiesības un piešķirt zemi īpašumā par samaksu, bet vēlāk prasījis atzīt šo lēmumu par spēkā esošu un izpildīt; pieteicējs norādījis, ka nav vēlējies izpirkt zemi 3,66 hektāru platībā, bet vēlāk prasījis izpildīt tiesas spriedumu, ar kuru atzīts par pareizu Valsts zemes dienesta 1998.gada 28.oktobra lēmums (tostarp daļā par zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu). No 1998.gada, kad pieteicējam atjaunotas īpašuma tiesības un zeme piešķirta īpašumā par samaksu, līdz 2003.gadam pieteicējs

nav veicis darbības īpašuma reģistrēšanai zemesgrāmatā un vēlāk nav pārsūdzējis arī pašvaldības lēmumu par vienas zemes vienības iekļaušanu valsts zemju rezerves fondā, proti, 2003.gada 13.augusta lēmumu.

Šāds apstākļu kopums (daudzu gadu gaitā pieņemti vairāki lēmumi, kas ietekmējuši pieteicēja iespējas iegūt īpašuma tiesības uz konkrētām zemes vienībām un platībām un kuru rezultātā zaudējis spēku iepriekš veidotais robežu plāns; pieteicēja iebildumi, kas ir savstarpēji pretrunīgi, kā arī nevēršanās pret tādiem lēmumiem, kas varētu būt pieteicējam nelabvēlīgi) liedz tiesai identificēt pieteicēja mērķi, kuram varētu noteikt atbilstošu pieteikuma priekšmetu Administratīvā procesa likuma izpratnē.

[9] Pirmās instances tiesas tiesneša lēmumā norādīts, ka tiek atteikts pieņemt pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Gulbenes novada domei izpildīt Stradu pagasta Tautas deputātu padomes 1991.gada 22.oktobra lēmumu un, pamatojoties uz 1998.gada 20.jūlija līgumu, veikt pieteicējam lietošanā piešķirtā īpašuma uzmērīšanu un ierakstīšanu zemesgrāmatā. Tomēr ne no pieteikuma, ne arī no blakus sūdzības šāds prasījums neizriet. Stradu pagasta Tautas deputātu padomes 1991.gada 22.oktobra lēmums ir par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā un ar to nav aptvertas zemes platības, kuras vēlāk pieteicējam nolemts piešķirt īpašumā par samaksu un uz kurām pieteicējs norādījis blakus sūdzībā. Turklāt, kā noprotams, pieteicējs vēlas iegūt zemi īpašumā, nevis vienīgi to lietot.

[10] Pieteicējs blakus sūdzībā norādījis, ka pieteikums iesniegts par to, ka *pašvaldība neatdod* pieteicējam mantoto īpašumu /NI Nosaukums A/ – māju un zemi 16,64 hektāru platībā un izpērkamo zemi 3,66 hektāru platībā.

Jautājums par īpašuma tiesību atjaunošanu un īpašuma piešķiršanu par samaksu ir risināts ar Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļas (nevis ar pašvaldības) 1998.gada 28.oktobra lēmumu. Pieteicējs pret šo lēmumu ir iebildis, vēršoties vispārējās jurisdikcijas tiesā, un pieteicēja prasība ir noraidīta. Vēlāk situācija mainījusies tādējādi, ka pašvaldība to zemi, kas sākotnēji tika piešķirta īpašumā par samaksu, ņemot vērā pieteicēja iebildumus, ieskaitījusi valsts rezerves zemju fondā. Tā rezultātā tika anulēts sākotnējais zemes robežu noteikšanas akts (jo mainījās kopējā pieteicējam piešķirtā zemes platība). Tas savukārt liedza pieteicējam nostiprināt zemesgrāmatā īpašuma tiesības, kas atjaunotas ar Valsts zemes dienesta 1998.gada 28.oktobra lēmumu.

Ja pieteicējs uzskatīja, ka pašvaldībai nebija tiesību zemi 3,66 hektāru platībā ieskaitīt valsts rezerves zemju fondā, viņam bija jāiebilst pret šo lēmumu. Pieteicējs nav vērsies tiesā par šā lēmuma atcelšanu un arī šobrīd attiecīgs prasījums nav pieteikts. Ņemot vērā līdzšinējos pieteicēja iebildumus, nevar arī gūt pārliecību, vai tieši šis ir tas lēmums, kurš pieteicēju neapmierina.

[11] Blakus sūdzībai ir pievienots arī Valsts zemes dienesta 2007.gada 31.augusta lēmums Nr.2B-1/314-L, ar kuru Valsts zemes dienesta Vidzemes reģionālās nodaļas vadītājai uzdots izskatīt pieteicēja 2007.gada 15.maija iesniegumu Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. 2007.gada 6.septembrī Vidzemes reģionālā nodaļa atteica pieteicējam sagatavot lēmumu par īpašuma tiesību atjaunošanu uz 16,6 hektāriem un 3,66 hektāriem zemes.

Ja pieteicējs uzskatīja, ka minētais atteikums nav pamatots un ka iestādei ir jāizdod viņam labvēlīgs lēmums, viņš varēja likumā noteiktajā kārtībā un termiņā iebilst pret šo lēmumu vai iesniegt pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Nav konstatējams, ka pieteicējs to būtu darījis, un arī šobrīd attiecīgs prasījums pieteikumā nav ietverts.

[12] Blakus sūdzībā arī norādīts, ka Valsts zemes dienesta Gulbenes rajona nodaļa, pieņemot 1998.gada 28.oktobra lēmumu, nav ievērojusi Stradu pagasta Tautas deputātu padomes 1991.gada lēmumu par zemes piešķiršanu lietošanā, tomēr attiecībā uz minēto Valsts zemes dienesta lēmumu ir stājies spēkā vispārējās jurisdikcijas tiesas spriedums, kuru administratīvā procesa kārtībā nevar pārskatīt.

[13] Apkopojot minēto, nav konstatējams konkrēts pieteikumā ietverts prasījums. Nav arī saskatāms, ka šajā gadījumā tiesa pati varētu identificēt pieteicēja mērķim atbilstošu pieteikuma priekšmetu, neesot konkrētām norādēm no pieteicēja puses par to, pret kuru no visiem pieņemtajiem lēmumiem pieteicējs vēlas iebilst. Iztrūkstot konkrētībai attiecībā uz pieteikuma priekšmetu, nav pamata uzskatīt, ka pieteikums ir pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā (*sal. Augstākās tiesas 2008.gada 8.janvāra lēmums lietā Nr.SKA-92/2008*).

Ja nav konkrēta pieteikuma priekšmeta, nav arī iespējams pievērsties jautājumam par personas subjektīvo tiesību esību. Tās iespējams noteikt vienīgi attiecībā uz konkrēta satura prasījumu. Līdz ar to Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmums ir atceļams nepareiza atteikšanās pamatojuma dēļ – pieteikumu atsakāms pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punkta pamata, nevis uz 191.panta pirmās daļas 8.punkta pamata. Tā kā blakus sūdzība būtībā nav pamatota (pieteikumu ir jāatsaka pieņemt), drošības naudu par blakus sūdzības iesniegšanu nav pamata atmaksāt.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu, 323.panta pirmās daļas 3.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

/pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.

Atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2015.gada 2.februāra lēmumu.

Atteikt pieņemt /pers. A/ pieteikumu.

Atmaksāt pusi no valsts nodevas, kas samaksāta par pieteikuma iesniegšanu – 14,23 *euro*.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese R.Vīduša

Tiesnese V.Kakste

Tiesnese V.Krūmiņa